

BERGSLUFT

Medlemsblad för Elin Wägner-sällskapet nr. 8

November 1992

Elin omläst

Ännu en underbar hösthelg på St Sigfrids folkhögskola i Elins och entusiastiska Wägnerianers sällskap - vilken lycka! Solen sken och värmdde, de fallna löven glödde i höstfärger och vi, ett 50-tal personer, bänkade oss för en fin blandning av inspirerande föreläsningar, naturpromenader, skapande aktiviteter, musik, god mat och glada samtal.

Vi hade tänkt att publicera deltagarnas rapport från hösthelgen i Bergsluft men den blev så omfattande och intressant att vi beslutat oss för att trycka den separat. Rapporten skickas till alla som var med och ni andra kan beställa den genom att sätta in 15 kr på vårt postgiro. Skriv "Hösthelg 92" på talongen och glöm inte namn och adress!

Litteraturvetenskaplig rapport

Ni som inte var med på hösthelgen kommer ändå att kunna ta del av de fantastiska föreläsningarna av Sarah Death, Helena Forsås-Scott och Karl Lindqvist som leder oss in i nya tankegångar där Elin Wägners romankonst får ett senkommet men inte mindre viktigt erkännande. Föreläsningarna och debattinläggen om Elin Wägner i dagens litteraturundervisning publiceras i Scripta Minora, som är en rapportserie från Institutionen för humaniora vid Högskolan i Växjö. Priset är inte riktigt klart än men om du är intresserad, skicka redan nu ett litet meddelande med namn och adress till Bergsluft så hör vi av oss med närmare upplysningar när det är dags för beställning - troligen på nyåret.

Småskrift nr 3

skickas ut till medlemmarna med denna sändning. KF Bernander har redigerat och skrivit förord till ett tidigare inte uppmärksammat självbiografiskt brev, som Elin Wägner skrev till den franske utgivaren av Selma Lagerlöf-biografen. Beställ gärna flera exemplar genom att sätta in 20 kr/ex på vårt postgiro. Skriv "Småskrift 3" på talongen! Häftet är en utmärkt julklapp i praktiskt kuvertformat så varför inte passa på och beställa flera?

Elin Wägner i Kulturrådet

Tidskriften Kulturrådet nr 5/1992 har just kommit ut och den handlar om litterära sällskap. Där får ni en förteckning över alla de litterära sällskapen i Sverige samt särskilda presentationer av Bellmanssällskapet, Emilie Flygare-Carlén Sällskapet, Söderbergsällskapet, Stig Dagerman-sällskapet - och så Elin förstås! Vi lägger med ett särtryck av Elin-presentationen i detta utskick och vill ni läsa hela tidskriften så kan den beställas för 50 kr från Statens Kulturråd, Box 7843, 10398 Stockholm, tel 08-679 72 60.

Tack Christina Olofson

för videobandet "Mötet med Flory", som är en episod ur filmen "Vad hände katten i råttans år" - en film av tio filmregissörer om tillfälliga nedslag i Sverige vintern 1985. Christina Olofson har också gjort filmen "Dirigenterna" som visades på TV för något år sedan. Vi visade "Mötet med Flory" på höstseminariet på St Sigfrid där den blev mycket uppskattad.

Elin Wägner-sällskapet, Svanaholm, Skir, 355 90 VÄXJÖ
Postgiro 22 21 27-3

Bergsluft

Redaktion: Marianne Enge och Solveig Hammarbäck

Telefon 0470-775557, 775515

Något händer i Göteborg...

Marianne Lindström ordnar ett Elin Wägner-möte på Kvinnofolkshögskolan, Nordostpassagen 1, Göteborg den 1 december kl 19.00. Marianne Enge berättar om EW-sällskapet och Christina Olofsons video "Mötet med Flory" kommer att visas. Tag med en vän och kom! Alla är hjärtligt välkomna!

Elin har fått skylt

"Eftersom jag skall vara på kontoret klockan nio, borde det ha gjorts ovanligt gott att tänka på dem, som börjar knoget klockan sju, men det där är nog bara en av gammalt folks legender, för inte höjde sjumänniskorna mitt humör något nämnvärt. Och den röda vagnen skramlade av uppför Upplandsgatan, förbi hus, hus och bara hus, och när jag tänkte vi var ungefär i Gamla Uppsala, var det Odenplan. Hela Norrtullsgatan liknade redan ett möbelmagasin och gav de intimeste utblickar i de flyttande familjernas liv."

Detta utdrag ur Norrtullsligan (1908) går att läsa på en vit emaljskylt med röd text i hörnet av Norrtullsgatan 10 och Odenplan i Stockholm. Det är Stockholms Stadsmuseum och Stadsbiblioteket som har satt upp skyltar på hus vid Stockholms gator för att vi ska minnas författare och deras verk.

Och Elin Wägner påminns vi om på detta sätt!

Årets väckarklocka

Vid årsmötet 1992 beslöts att Årets Väckarklocka skulle delas ut till en förtjänt person som verkat i Elin Wagners anda, gärna på lokalplanet. En arbetsgrupp valdes för att utarbeta regler för val och utnämning och fungera som jury. Förhoppningen var att kunna dela ut Årets Väckarklocka för första gången vid årsmötet 1993.

Vi ber därför er - EW-sällskapets medlemmar - att hjälpa oss med att föreslå förtjänta personer, kvinnor eller män, som verkar i Elin Wagners anda. Glöm inte dem som inte är så kända men behöver uppmuntran. Pristagaren får resa till årsmötet i Berg och får som minne boken Väckarklocka samt en riktig skrällande väckarklocka att dela ut till en person eller organisation som behöver väckas!

Skriv och föreslå er kandidat med en motivering som belyser vad personen i fråga gjort för att förtjäna priset. Pristagaren utväljs av arbetsgruppen, som också har rätt att föreslå kandidater.

Skicka ert förslag senast den sista mars till Elin Wägner-sällskapet. Ditt brev måste förutom ditt namn och adress innehålla din kandidats namn och adress och en motivering varför just denna person gjort sig förtjänt av årets Väckarklockepris!

Arbetsgruppen för Årets Väckarklocka/
Marianne Enge, Eva Insulander, Jessica Sjögren

DELS 17 oktober 1992

Representanter från 15 litterära sällskap deltog vid De litterära sällskapens samarbetsnämnds (DELS) möte en vacker höstlördag på Lilla Hornsberg i Stockholm. Syftet med mötet var att vi skulle lära känna varandra och varandras verksamheter samt lära och inspireras av varandra. Och det gjorde vi efter en god lunch genom livliga diskussioner i smågrupper.

Årsskrifter diskuterades och jag blev chockad när jag fick veta att en del sällskap betalar 75-90.000 kr för tryckning och att hela årsavgifterna går åt till detta. Jag funderade över vad sällskapen vill med årsboksutgivningen, tänkte på alternativ användning av pengarna och kände mig nöjd och stolt över våra småskrifter! Möjligheter till samproduktion diskuterades och rabatter om flera sällskap går till samma tryckeri.

Flera sällskap hade deltagit vid årets bokmessa i Göteborg, men eftersom vi inte får något stöd från Kulturrådet nästa år blir deltagande för dyrt för de flesta sällskap. I stället diskuterades möjligheten att sällskapen får ställa ut på antikvariatsavdelningen. Dit kommer de verkliga bokälskarna och utställningskostnaderna blir betydligt lägre. Efter den allmänna diskussionen fick Elin Wägner-sällskapet presentera sig. Jag berättade om mitt möte med Elin på 100-årsjubileet 1982 och om sällskapets bildande och verksamhet. Brita Lindvall läste upp ett urval citat som Jessica Sjögren (som måste rusa till Uppsala-tåget) hade samlat. En kommentar som glädde mig var att man tyckte att vi har så aktiva medlemmar! Jag hade ju berättat att vi bett medlemmarna samla EW-citat och att deltagarna själva skriver rapport från höstdagarna på St Sigfrid.

Det blev ett fint möte där vi alla tre från EW-sällskapet kände att vi knutit nya kontakter och kanske to munnit några "besläktade själar". Samarangemang mellan sällskapen diskuterades livligt - vad sägs om en dialog mellan Harry Martinson eller Karin Boye och Elin Wägner? Kom gärna med förslag!

/Marianne Enge

Till EW-sällskapet's boksamling

har vi erhållit två uppsatser skrivna av Ast Heiman, "Kvinnor och jämlikhet 1900-1970. En jämförelse mellan *Norrtullsligan* och *Städpatrullen*" samt "Kvinnors kamp då seklet var ungt". I den senare jämförs Elin Wagners *Norrtullsligan* med en novellsamling av Maria Sandel, *Vid svältgränsen*. Böckerna utkom samma år, 1908.

På sidan 2 i uppsatsen finns ett Wägnercitrat, som Ast Heiman påpassligt plockat fram ur veckotidningen *Tidevarvet*, nr 51-52 1924, nämligen en recension av Maria Sandels bok *Droppar i folkhavet*, hennes näst sista. "Man vet att journalisten Elin Wägner sökte upp henne och gjorde ett slags intervju", skriver Ast Heiman.

Maria Sandel är en enastående författarpersonlighet inom skrået i detta land. Ingen känner denna åldrade enstöring, som lever sitt liv i en utkant av Stockholm bland utkanternas folk. Det är från egna grannar i kvarteret hon har sin fruktansvärda kunnskap om fattigdom och kamp mot fattigdom, om nöd, råhet och förnedring. Hon är också något för sig; det att hon är fullkomligt frank och utsagd, det faller henne icke in att icke allt kan berättas. Hennes kolleger, proletärdiktarna äro heller icke blyga, men de tala gärna i symboler, i bunden form och ha litterära förebilder och allt detta blir dock en klädnad åt verkligheten. Så snart de kunna, fly de dessutom sin gamla miljö, avproletariseras. Maria Sandel lever kvar i den och utgrundar den ytterligare. Man förstår inte hur hon lär sig allting, denna döva, ensamlevande människa, vars omgivning endast med största svårighet kan göra sig förstådd av henne. Men hon är tydligt med i nuet, i de senaste problemen och skifningarna inom sin värld. Hon har en cynisk ådra i sitt själsliv, det finns en aning av välbehag i det tonfall varmed hon nyktert, ohöjligt och sakligt lägger fram de vämjeligaste ting. Tänker hon: det där kan de gärna läsa som bor vid Strandvägen?
(citerat efter uppsatsen)

Det händer att jag får frågan: Var stod Elin Wägner politiskt? Då säger jag att jag inte vet, men man nog kan man klart uppfatta hennes solidaritet med de svaga i samhället i t ex *Vinden vände bladen*, EW:s sista roman. Citatet från *Tidevarvet* ger tydlig bekräftelse.

/KF Bernander

Helenas Wägnerstudier

Flitigaste Wägnerforskaren idag är Helena Forsås-Scott som i Aberdeen ägnar mycken tid åt att lyfta fram EW:s skönlitterära förtjänster. Vi har bett Helena att själv framställa en lista på sina arbeten till intresserade medlemmars tjänst:

Skrifter av Helena Forsås-Scott:

"Kvinnoroll och kvinnosak. En studie i Elin Wagners romankonst", *Samlaren*, årg.104, 1983, s.7-20

"'En kvinnas självbiografi.' Om Elin Wagners romankonst", *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, årg.6, 1985, nr.3, s.3-16

"Bibeln, kvinnan och romanen. En studie av Elin Wagners *Åsa-Hanna*", *Samlaren*, årg.107, 1986, s.35-57

"'Reading and Writing Our Own Tongue': The Examples of Elin Wägner and Karin Boye", *Women's Studies International Forum*, vol.9, 1986, nr.4, s.355-61

"Egalitarianism and Feminine Consciousness: Feminist Writing in Scandinavia", i *Textual Liberation: European Feminist Writing in the Twentieth Century*, red. Helena Forsås-Scott, Routledge, London och New York, 1991, s.39-73 (Wägner behandlas på s.45-6, 48-9, 50-1)

"Swedish Literature of Preparedness and Feminist Pacifism: The Example of Elin Wägner", *Proceedings of the Ninth Biennial Conference of the British Association of Scandinavian Studies*, 8-11 April 1991, University of East Anglia, Norwich, 1992, s. 97-111

"The voice of Elin Wägner: *Kvarteret Oron*", i *Women's Voice in Literature and Society*, red. Maggie Allison och Anne White, Bradford Occasional Papers No.11, University of Bradford, Bradford /1992/, s.41-58

(okt. 1992)

Miljövänliga rutan

När Du handlar - köp i första hand lokalodlade och KRAV-märkta produkter. Transporter, handelsgödsel och kemisk bekämpning är allt beroende av icke förnyelsebar energi, vanligtvis från fossila bränslen.

KRAV står för Kontrollföreningen för ekologisk odling. Ett resursbevarande och uthålligt odlingsätt som finns beskrivet i *Fred med jorden!* Läs den och låt dig inspireras! Hör av dig till undertecknad om du vill veta var din närmaste ekologiska odling finns!

Du som har katt - äter din katt burkmat från Thailand, Holland eller liknande? Här följer ett resursvänligt alternativ!

Varje vecka köper jag ett kilo strömming till mina två katter. Fisken klipper jag i bitar och kokar dem i lätt saltat vatten. För att få lagom grötig konsistens tillsätter jag (ekologiskt odlade) havregryn. "Delikatessen" fryser jag in i portionsförpackningar. Mina katter tycker mycket om denna mat. Kompletterande kött skaffar de sig själva - möss o dyl.! Och jag slipper hantera burkarnas tvi-laktiga innehåll och alla tomburkar!

Karin Sahlström
Sjumanslid 338
360 32 Gemla

Skicka fler citat!

Arbetet med citatboken fortsätter. Skicka in till Bergsluft tänkvärda, humoristiska eller annars minnesvärda citat som du hittar vid EW-läsning en! Ange också boktitel och sida för citatet samt ditt eget namn förstås.

Viktor byts mot Elin

Jag har ett flertal böcker av Viktor Rydberg i jättesnygga läderband som jag säljer för 30 kr/st plus porto - eller byter mot Elin Wägner!

Ring Marianne Enge, 08-30 69 07

Årsavgiften

har vi beslutat att vänta med till nästa Bergsluft, dvs i slutet av april. Det har nämligen visat sig vara bokföringstekniskt och skattemässigt ofördelaktigt att ha tagit in kommande verksamhetsårs medlemsavgifter innan bokslut för föregående år skett. Därför kommer vi inte att skicka ut nytt inbetalningskort för avgiften 1993 förrän lagom till årsmötet i maj. Vi har också preliminärt bestämt att Elin Wägner-dagen 1993 med årsmöte ska äga rum i Berg lördagen den 15 maj.

Programmet är ännu inte bestämt men som vanligt satsar vi på engagerade och intressanta medverkande. Kryssa för den 15 maj i din nya almanacka!

Nästa nummer av Bergsluft

kommer ut i månadsskiftet april-maj då vi även skickar ut handlingar till årsmötet 15/5.

Redaktionen tar tacksamt emot artiklar och notiser.